

Висновки. Таким чином, доведено що рівень забруднення атмосферного повітря в Україні досягнув небезпечного рівня для здоров'я та життя населення. В цих умовах першочерговою задачею стає пошук шляхів раціонального використання природних ресурсів для забезпечення безпечних природних умов життєдіяльності людства, і запобігання негативних наслідків втручання людини у навколишнє середовище. Одним із найважливіших напрямків забезпечення сталого розвитку України є екологізація промислових підприємств, що може забезпечити зниження техногенного навантаження на навколишнє середовище з одночасним збереженням виробничих потужностей.

Список використаних джерел:

1. Environmental Performance Index (EPI) // Yale Center for Environmental Law & Policy. - Режим доступу: <http://epi.yale.edu/epi2012/rankings>.
2. Довкілля України у 2011 році [Електронний ресурс]/ Сайт Державного комітету статистики України. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Ключові слова: екологізація промисловості, еколого-орієнтований розвиток, екологічні інновації, екологічна криза.

Ключевые слова: экологизация промышленности, экологоориентированное развитие, экологические инновации, экологический кризис.

Key words: greening of industry, environmental-oriented development, ecological innovation, environmental crisis.

УДК 339. 543. 012. 42

МИТНІ ПЛАТЕЖІ УКРАЇНИ ТА ВПЛИВ НА НИХ ЧЛЕНСТВА У СВІТОВІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ТОРГІВЛІ

Шталь Т. В. д.е.н., професор, Харківський державний університет харчування та торгівлі, м. Харків
Вівденко М. А. студент, Харківський державний університет харчування та торгівлі, м. Харків
Кравченко К. Є. студент, Харківський державний університет харчування та торгівлі, м. Харків

Шталь Т. В., Вівденко М. А., Кравченко К. Є. Митні платежі України та вплив на них членства у Світовій організації торгівлі.

Розглянуто вплив членства України в світовій організації торгівлі на процес надходження митних платежів до Державного бюджету країни; визначено функції митної політики держави (фіскальну, регулятивну, захисну), зазначено зміст кожної з них; встановлено різницю між митними зборами та митними податками; проаналізовано динаміку надходжень митних платежів до Державного бюджету України за період 2010-2012 років; визначено основні фактори впливу на надходження доходів до Держбюджету, а саме, збільшення обсягу оподаткованого ввізним митом імпорту, збільшення обсягу оподаткованого ПДВ імпорту, збільшення обсягу оподаткованого акцизним збором імпорту; проведено оцінку структури митних платежів, що стягуються Державною митною службою України в розрізі років, за результатами якої виявлено найбільш фіскально ефективні податки та збори серед митних платежів, що стягуються; встановлено, що трансформація митного тарифу в контексті набуття членства України у Світовій організації торгівлі призвела до зниження рівня надходжень до державного бюджету країни; надано пропозиції що дозволять мінімізувати негативні наслідки членства України в СОТ щодо надходжень від митниці та підвищать ефект від членства України в міжнародній торговельній організації, а також дозволять компенсувати українським виробникам втрати, які були понесені від зростання рівня лібералізації зовнішньоекономічної діяльності.

Шталь Т. В., Вівденко М. А., Кравченко Е. Е. Таможенные платежи Украины и влияние на них членства во Всемирной торговой организации.

Рассмотрено влияние членства Украины во Всемирной торговой организации на процесс поступления таможенных платежей в Государственный бюджет страны, определены функции таможенной политики государства (фискальная, регулятивная, защитная), указано содержание каждой из них; установлена разница между таможенными пошлинами и таможенными налогами; проанализирована динамика поступлений таможенных платежей в Государственный бюджет Украины за период 2010-2012 годов, определены основные факторы влияния на поступления доходов в госбюджет, а именно, увеличение объема налогооблагаемой ввозной пошлиной импорта, увеличение объема налогооблагаемой НДС импорта, увеличение объема налогооблагаемой акцизным сбором импорта; проведена оценка структуры таможенных платежей, взимаемые Государственной таможенной службой Украины в разрезе лет, по результатам которой выявлены наиболее фискально эффективные налоги и сборы среди таможенных взимаемых платежей; установлено, что трансформация таможенного тарифа в контексте членства Украины во Всемирной торговой организации привела к снижению уровня поступлений в государственный бюджет страны; даны предложения позволяющие

минимизировать негативные последствия членства Украины в ВТО относительно поступлений от таможи и повысят эффект от членства Украины во Всемирной торговой организации, а также позволят компенсировать украинским производителям потери, которые были понесены от роста уровня либерализации внешнеэкономической деятельности.

Shtal T. V., Vivdenko M. A., Kravchenko E. E. Ukrainian customs fees and the effects of membership in the World Trade Organization.

Influence of membership of Ukraine in the World Trade Organization on process of receipt of customs payments in the State budget of the country is considered, functions of customs policy of the state are defined (fiscal, regulatory, protective), the maintenance of each of them is specified; the difference between the customs duties and customs taxes is established; dynamics of receipts of customs payments in the State budget of Ukraine during 2010-2012 is analysed, major factors of influence on receipts of the income in the state budget, namely, increase in volume by taxable import duty of import, increase in volume taxable the import WTO, increase in volume taxable an import duty are determined; the assessment of structure of the customs payments, raised by the Public customs service of Ukraine in a section of years by results of which effective taxes and fees among customs collectable payments are revealed most fiscal is carried out; it is established that transformation of a customs tariff in a context of Ukrainian membership in the World Trade Organization led to decrease in level of receipts in the state budget of the country; offers allowing to minimize negative consequences of membership of Ukraine in the WTO concerning receipts from customs are given and will increase effect from membership of Ukraine in the World Trade Organization, and also will allow to compensate to the Ukrainian producers of loss which were suffered from growth of level of liberalization of foreign economic activity.

Постановка проблеми. Україна, як будь-яка незалежна держава, самостійно визначає власну митну політику, формує власну митну систему та здійснює митне регулювання. На сьогодні можна виділити три основні функції митної політики: фіскальну, регулятивну, захисну. У цій статті ми хотіли б звернути увагу саме на дві перші функції. Тому що змістом фіскальної функції митної політики є наповнення державного бюджету за рахунок стягнення мита, податку на додану вартість (ПДВ), акцизного збору з товарів та інших предметів, які переміщуються через митний кордон. А роль регулятивної функції проявляється у впливі на зовнішньоекономічну діяльність за допомогою економічно-адміністративних засобів (ставок мита й митних зборів, ліцензування, квотування та встановлення інших нетарифних обмежень) з метою регулювання останньої для захисту національних інтересів, забезпечення виконання державної політики у економічній сфері та міжнародно-правових зобов'язань перед іншими країнами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основи побудови національних митно-тарифних систем досліджувалися в працях С. Ліндера, Б. Баласси, Ф. Ліста, Р. Вернона, Дж. Генрі, Е. Хекшера, Р. Гільфердінга, В. Леонтьєва, Г. Кері, П. Кругмана, Дж. Ст. Мілля, Б. Оліна, Д. Рікардо, П. Самуельсона, А. Сміта, Р. Шуллера та ін. Вирішенням складностей побудови ефективного митно-тарифного механізму в умовах трансформації економіки займалися такі вітчизняні дослідники, як С. Волосович, С. Осика, О. Кіресєв, В. Ващенко, К. Владіміров, О. Гребельник, В. Дудчак, Б. Кормич, В. Науменко, Є. Савельєв, П. Пашко та ін. Однак, деякі сторони митного оподаткування потребують більш детального дослідження. До написання цієї статті спонукала важливість митних платежів та зборів при поповненні Державного бюджету України.

Мета статті - зробити аналіз сучасних тенденцій митних надходжень до Державного бюджету України в умовах членства України в СОТ та запропонувати напрями їх збільшення.

Викладення основного матеріалу. Основу митних платежів, з точки зору економічного аспекту, складають митні податки та митні збори. Як зазначає О. Гребельник, митні податки – це непрямі податки, які стягуються з суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) при перетинанні товарами митного кордону певної країни (мито, акцизний збір, податок на додану вартість). Митні збори – це оплата послуг, що надають суб'єктам ЗЕД працівники митниці. Основна різниця між митними зборами та митними податками полягає в тому, що митні податки обов'язково поступають до державного бюджету, а митні збори йдуть на утримання митної служби (але не на оплату праці митників), що стягуються за здійснення на користь платника дій з боку митних органів під час митного оформлення товарів та інших предметів. Вони поділяються на дві групи: митні збори за виконання покладених на митницю обов'язків та митні збори за надання послуг у галузі митної справи [1, с. 243]. Проте слід зазначити, що з тих пір, як Україна стала членом Світової організації торгівлі, були заборонені майже всі митні збори, які стягувались із суб'єктів ЗЕД під час митного контролю та оформлення на кордоні товарів, транспортних засобів та інших предметів.

Сутність, види, порядок нарахування і стягнення митних платежів та митних зборів регламентуються значною кількістю законодавчих актів, однак головними з них є: Митний кодекс України, Закон України «Про податок на додану вартість», Закон України «Про Єдиний митний тариф». Водночас велике значення мають нормативні акти Державної митної служби, Державної податкової служби України, Міністерства фінансів України. В процесі дослідження ми виявили, що із загальної суми митних платежів найбільша частка належить ПДВ (82,6%), а найбільшим джерелом поповнення Державного бюджету є ввізне мито (13,07%) (рис. 1). Згідно з даними Державної служби статистики у 2012 році Державна митна служба України забезпечила надходження доходів до Державного бюджету у сумі 114816,7 млн. грн., а у 2011 році – 85911,6 млн. грн. Тобто надходження до бюджету у 2012 році зросли на 28905,1 млн. грн. або на 25,2 %. Збільшились надходження з вивізного мита на 0,49 в. п., у зв'язку із збільшенням фізичних обсягів вивезення продукції. Імпорт залишився майже на рівні І

кварталу 2011 року (зріс на 0,4%) і склав 18,2 млрд. дол. США, а сума нарахованих платежів з нього зросла на 18,3% [3].

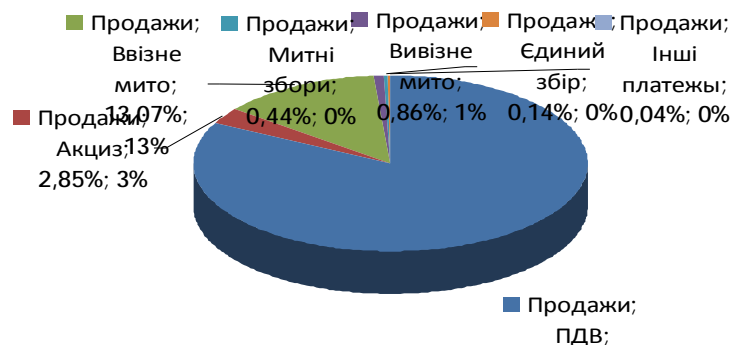

Рис. 1. Структура митних надходжень до Держбюджету України 2012 рік

З таблиці 1 простежується збільшення надходжень до Державного бюджету від митних платежів за останні три роки. У 2011 році спостерігається збільшення митних надходжень порівняно з 2010 роком на 2795,6 млн. грн., у 2012 році ситуація значно покращилася, а саме у 2012 році загальний обсяг митних надходжень склав 114816,7 млн. грн., що на 28905,1 млн. грн. або на 33,6 % більше відповідного значення попереднього року. Аналізуючи період з 2010 по 2011 рік, ми виявили, що найбільші відхилення відбулися з митними зборами, обсяг яких зменшився на 12,3 млн. грн., або на 15 % з 82,1 млн. грн. у 2010 році до 69,8 млн. грн. у 2011 році. На жаль, таке зниження є одним із негативних наслідків членства України у СОТ. Аналізуючи 2012 рік, можна зробити висновок, що митні збори продовжують зменшуватись і складають 53,7 млн. грн., що на 16,1 млн. грн. (або на 23,1%) менше порівняно з 2011 роком; податок на додану вартість стрімко зріс (збільшення у 2012 році порівняно з 2011 роком склало 22668,9 млн. грн. або 30,9%) [4].

Таблиця 1 - Динаміка надходжень митних платежів до Державного бюджету України в 2010-2012 рр.

Показник	2010	2011	2012	Абсолютний відхилення, млн. грн.		Темп приросту, %	
				2011/2010	2012/2011	2011/2010	2012/2011
ПДВ	73148,7	73345,2	96014,1	196,5	22668,9	0,3	30,9
Акциз	3023,9	3470,3	6743,8	446,4	3273,5	14,8	94,3
Мито	6707,9	8848,0	11771,9	2140,1	2923,9	31,9	33,0
Митні збори	82,1	69,8	53,7	-12,3	-16,1	-15	-23,1
Єдиний збір	126,9	148,0	180,9	21,1	32,9	16,6	22,2
Інші	26,5	30,3	52,3	3,8	22,0	14,3	72,6
Всього	83116,0	85911,6	114816,7	2795,6	28905,1	3,4	33,6

Оцінка структури митних платежів, що стягуються українськими митними органами в розрізі років, дозволила виявити найбільш фіскально ефективні податки та збори серед митних платежів (табл. 2).

Таблиця 2 - Структура митних платежів у 2010-2012 роках

Назва показника	Роки		
	2010	2011	2012
ПДВ	84,37	85,6	82,6
Ввізне мито	12,4	11,13	13,07
Вивізне мито	0,23	0,37	0,86
Митні збори	0,52	0,45	0,44
Акцизний збір	2,3	2,3	2,85
Єдиний збір	0,14	0,12	0,14
Інші платежі	0,04	0,03	0,04
Всього митних надходжень, %	100	100	100

Аналіз даних табл. 2 демонструє провідне місце ПДВ у структурі митних платежів. Так частка податку на додану вартість у 2010 році склала - 84,37%, а у 2011 році відбулось збільшення досліджуваного показника на 1,23 відсоткові пункти, що в загальній структурі склало - 85,6%. Це збільшення відбулось через зменшення питомої ваги ввізного мита з 12,4% у 2010 році до 11,13% у 2011 році, а зменшення частки митних зборів з 0,52% у 2010 році до 0,45% у 2011 році. У 2012 році простежується зменшення частки ПДВ з 85,6% у 2011 році до 82,6% у 2012 році, яке, на нашу думку, відбулося тільки в питомій вазі завдяки тому, що в абсолютному

значенні надходження від ПДВ у 2012 році зросли. Таке зменшення ПДВ по питомій вазі відбулось за рахунок того, що частка інших митних платежів збільшилась, а саме: питома вага ввізного мита збільшилась з 11,13% у 2011 році до 13,07% у 2012 році; вивізне мито збільшилося з 0,37% у 2011 році до 0,86% у 2012 році.; питома вага акцизного збору (податку) збільшилась з 2,3% у 2011 році до 2,85% у 2012 році; єдиний збір збільшився з 0,12% у 2011 році до 0,14% у 2012 році. Зазначені процеси обумовлені продовженням лібералізації митно-тарифної політики України в контексті членства у міжнародній торговельній організації [2].

За даними Держкомстату та показникам Департаменту митної статистики найбільшу питому вагу у товарній структурі імпорту складають енергетичні матеріали (25%), частка яких кожен рік зростає; друге місце у структурі українського імпорту займає механічне обладнання (13%); потім йдуть транспортні засоби (9%); послуги (7%); недорогоцінні метали (6%); продукція хімічної та пов'язаних із нею галузей промисловості (5%); фармацевтика (3%); пристрої для запису і відображення зображення і звуку; текстиль та вироби з текстилю; продукти рослинного походження [2, 3].

Основними факторами, що вплинули на надходження доходів до Держбюджету України є: збільшення обсягу оподаткованого ввізним митом імпорту; збільшення обсягу оподаткованого ПДВ імпорту; збільшення обсягу оподаткованого акцизним збором імпорту. Імпорт збільшується через збільшення обсягів поставок нафти і нафтопродуктів. Через постійне зростання ціни на світовому ринку на нафту та газ, які Україна імпортує з-за кордону, вітчизняне виробництво змушене купувати й впроваджувати нове обладнання для більш ефективного використання ресурсів.

У зв'язку з набуттям членства України у СОТ митний тариф також зазнавав багато змін. Як результат, зменшення розмірів митних тарифів сприяло зниженню рівня надходжень до держбюджету країни (рис 2.).

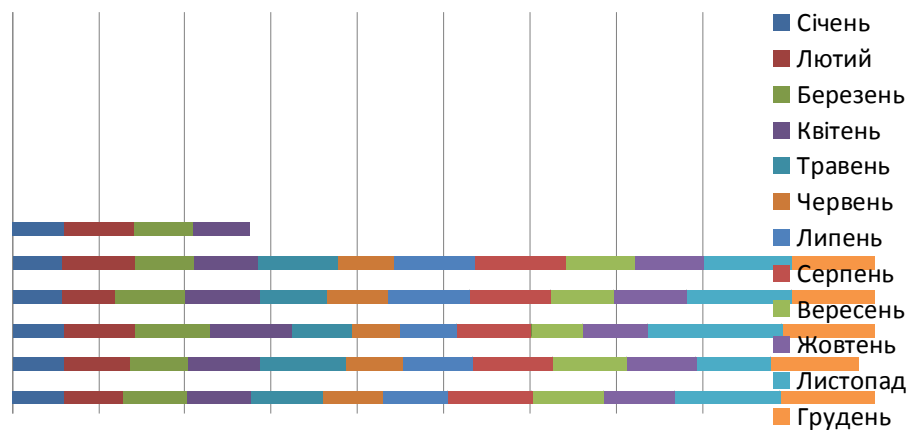

Рис. 2. Динаміка часток щомісячних надходжень до державного бюджету у річному обсязі за 2007-2012 роки

Членство України у СОТ потребує врахування потенційних здобутків і втрат вітчизняної економіки та українських виробників. Тому, ми розробили деякі пропозиції, що дозволять мінімізувати негативні наслідки членства України в СОТ щодо надходжень від митниці та підвищать ефект від членства України в міжнародній організації та у короткостроковій перспективі дозволять компенсувати українським виробникам втрати, які були понесені від зростання рівня лібералізації зовнішньоекономічної діяльності.

На нашу думку необхідно, по-перше, замінити заборонені в СОТ квоти на митні тарифи. Це дозволить збільшити тарифну базу, що в свою чергу збільшить надходження до бюджету. По-друге, зосередитись на пошуку резервів в середині країни щодо законодавчого збільшення бази оподаткування. По-третє, активізувати взаємодію Державної митної служби із митними службами інших країн. Це надасть можливість обмінюватися інформацією, виявляти корупційні тіньові схеми суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. По-четверте, узгодити нормативно-правові акти, що регламентують зовнішньоекономічну діяльність та оподаткування товарів та вдосконалити механізм застосування деяких податкових норм на практиці.

Висновки. Таким чином, вступ до СОТ і пов'язані з цим зміни в державному регулюванні економіки матимуть (і вже мають) вплив на умови розвитку вітчизняних виробників, який можна розділити як на позитивний так і негативний. Поряд з беззаперечним позитивним стратегічним впливом, пов'язаним з адаптацією національної економіки та вітчизняного конкурентного простору до умов світового ринку, приєднання до глобальної торгової системи несе також значні ризики, щодо погіршення рентабельності і конкурентоспроможності українських компаній на внутрішньому та зовнішньому ринках. Тому саме формування ефективної митної політики з урахуванням вимог СОТ є одним з першочергових завдань держави.

Список використаних джерел:

1. Гребельник О.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 696с.

2. Офіційний сайт Державної митної служби України // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.customs.gov.ua>. Дата доступу: 11. 03. 2013
3. Офіційний сайт Державної служби статистики // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. Дата доступу: 11. 03. 2013
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів Україн // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://minfin.gov.ua>. Дата доступу: 11. 03. 2013

Ключові слова: митні податки, митні збори, митні органи, надходження, державний бюджет, СОТ.

Ключевые слова: таможенные налоги, таможенные сборы, таможенные органы, поступления, государственный бюджет, ВТО.

Keywords: customs duties, customs fees, customs authorities, revenues, the state budget, the WTO.

УДК 330.322

IMPACT OF FOREIGN DIRECT INVESTMENTS ON LITHUANIA'S ECONOMY: REGIONAL DIMENSION

Peckarskiene I., Doctor in Economics, Professor, Kaunas University of Technology, Lithuania

Пякарскене І. Вплив прямих іноземних інвестицій на економіку Литви: регіональний аспект.

Іноземні інвестиції особливо важливі для країн, економіка яких менш розвинена. Так як вони можуть стати важливим чинником у їх економічному розвитку. Іноземні інвестиції в Литві є одним з основних показників економічної інтеграції в глобальні ринки, а також безпеки Литви та гарантії стабільності. Ось чому для того, щоб сприяти подальшому зростанню прямих іноземних інвестицій, необхідно створити найбільш сприятливі умови для існуючих інвесторів і стимулювати нові інвестиції шляхом створення привабливого інвестиційного клімату. Обсяг прямих іноземних інвестицій в різних країнах по-різному впливає на економічний і соціальний розвиток. Крім цього, їх порівняльна частка різна в окремі галузі економіки чи галузей промисловості. У статті аналізуються теоретичні аспекти впливу прямих іноземних інвестицій на економіку приймаючої країни, розподіл тенденції ПІІ в регіонах Литви і оцінюється вплив цих тенденцій на економічний розвиток окремих регіонів.

Пякарскене ІІ. Влияние прямых иностранных инвестиций на экономику Литвы: региональный аспект.

Иностранные инвестиции особенно важны для стран, экономика которых менее развита. Так как они могут стать важным фактором в их экономическом развитии. Иностранные инвестиции в Литве являются одним из основных показателей экономической интеграции в глобальные рынки, а также безопасности Литвы и гарантии стабильности. Вот почему для того, чтобы способствовать дальнейшему росту прямых иностранных инвестиций, необходимо создать наиболее благоприятные условия для существующих инвесторов и стимулировать новые инвестиции путем создания привлекательного инвестиционного климата. Объем прямых иностранных инвестиций в разных странах по-разному влияет на экономическое и социальное развитие. Кроме этого, их сравнительная доля различна в отдельные отрасли экономики или отрасли промышленности. В статье анализируются теоретические аспекты влияния прямых иностранных инвестиций на экономику принимающей страны, распределение тенденции ПИИ в регионах Литвы и оценивается влияние этих тенденций на экономическое развитие отдельных регионов.

Peckarskiene I. Impact of Foreign Direct Investments on Lithuania's Economy: Regional Dimension.

Foreign investment is particularly important for countries whose economies are less developed or transitional, as they may become an important factor in their economic development. Foreign investments in Lithuania are one of the fundamental economic integration into the global market indicators as well as Lithuania's security and stability guarantee. That's why in order to encourage further foreign direct investment (FDI) growth, it is necessary to create the most favourable conditions for existing investors and encourage new investment by creating an attractive investment climate. Foreign direct investment in different countries have different impacts on the economic and social development. Beside this, their comparative share is different in separate branch of economy or industrial sectors. In this article it is analyzed theoretical aspects of foreign direct investment influence on the host country's economy, FDI distribution trends in regions of Lithuania and evaluation of these trends impact on economical development of separate regional's.

Introduction. In recent decades, both in Lithuania and all over the world movement of capital in various forms is becoming increasingly important. Today it is becoming clear that the most important condition for the state to prosper is high activity of investment. Unfortunately, not all countries are sufficient with internal investment sources and this is the reason why foreign investments become very important factor for country's economic growth. Beside this, foreign